

Foghlaim faoi agus tuiscint a fháil ar ‘Am’

Is croiscil mhatamaitice do na páistí uile é Am, ar aonad snáithe é i snáithe Tomhais. Is scil saoil riachtanach é a thacóidh leo a ngníomhaíochtaí saoil laethúla a thuiscint agus a bhainistiú agus a chumasóidh iad dul i ngleic go neamhspleách leis an tsochaí. Is scil chasta é an am agus is coincheap deacair é do roinnt páistí a fhoghlaim. Páirt den chúis atá leis sin ná nach féidir é a fheiceáil nó a bhrath. Cuireann an réimse leathan roghanna tomhais idir nóiméid, laethanta, seachtainí agus míonna ar aghaidh chuig blianta le huirlisí a bhaineann úsáid as formáidí analógacha, digiteacha agus féilire le castacht an phróisis foghlama.

Leideanna don mhúinteoir

Beidh tuiscint roinnt páistí ar am dírithe go huile agus go hiomlán ar a **gcásanna aonair sa ghnáthshaol**; ach forbróidh páistí eile **coincheap domhain ama níos leithne**.

Bonn a thógáil le haghaidh foghlaim ama

Bunscileanna i dtaca le ham a léamh

- Sainaitint uimhreach chuig 12
- Comhaireamh in 1ta chuig 12
- Comhaireamh i 5eanna chuig 60
- Tuiscint coincheapúil ar $\frac{1}{4}$ agus $\frac{1}{2}$

Teastaíonn **tacar scileanna casta** chun am a léamh. Is gá don pháiste **an coincheap caitheamh an ama a thuiscint agus na scileanna a theastaíonn chun am a thomhas a shealbú** (lena n-áirítear cloig analógacha agus dhigiteacha). Is gá dó a fhoghlaim go bhfuil dhá airí gur féidir a thomhas ag baint le ham – **an t-am a tharla imeacht agus an fad a mhair sé**. Is **céim thábhachtach í tuiscint dhaingean ar am a caitheadh** i dtaobh sealbhú scileanna ama. Teastaíonn roinnt **scileanna uimhris bunúsacha** sula mbíonn an páiste réidh foghlaim conas am a léamh (Féach tábla bunscileanna).

Cuireann inniúlacht sa chomhairimh bunús ar fáil le haghaidh fadhbanna áirimh ama chomh maith. Is gné thábhachtach de thuiscint choincheapúil ar am a fhorbairt é múineadh aonad tomhais m.sh. soicind, nóiméid, uaireanta cloig, laethanta srl. Is slí éifeachtach í rannpháirtíocht ghníomhach an phaiste in am imeachtaí gairide a choinneáil agus i gcruthú físeanna d'imeachtaí ar fhaid chosúla na coincheapa seo a fhoghlaim.

An tAm a léamh

Bain úsáid a léirithe éagsúla i gcomhthéacs an Chreata **Nithiúil, Léiritheach, Theibí** chun scil ghnásúil **léamh ama** a theagasc. Bain úsáid as fíorchlog (analógach) chun aghaidh a chloig a chur i láthair (céim nithiúil). Ina dhiaidh seo úsáid léaráid/pictiúir d'aghaidh cloig nó cloig theagaisc ar líne (céim léiritheach/phictiúrtha) Is é uimhreacha amháin á n-úsáid an chéim dheireanach sa tsraith mhúinteoireachta (céim theibí).

1 nóiméad	10 nóiméad	Uair an chloig amháin
Mo chuid gruaige a scuabadh	Tiomáint ar scoil	Ceacht snámha
Mo bhróga a chur orm	Am Ciorcail	Traenáil peile

An Creat Nithiúil Léiritheach Teibí

Sraith mhúinteoireachta

Coincréiteach = Úsáid fíorchlog

Léiritheach = Líniocht de chlog

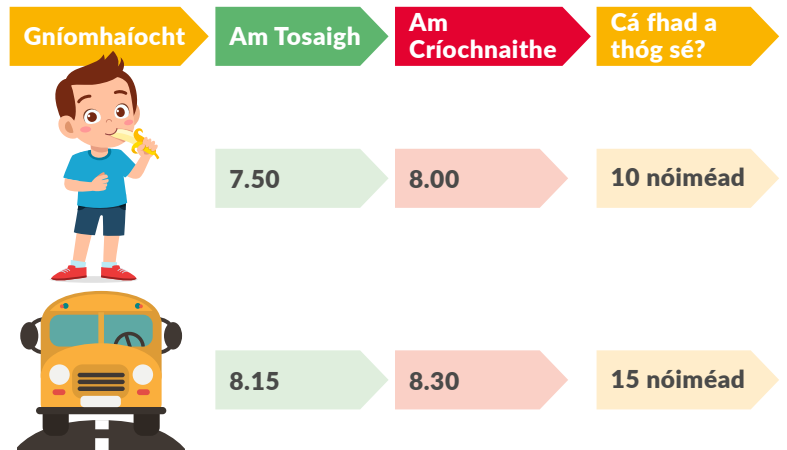
Teibí = Uimhreacha amháin

Sraith idirghabhála

Chun rochtain ar fhoghlaim a chinntiú do chách, féadfar na trí chéim a úsáid go comhuaineach. Ag cuimhneamh air gurb é an leibhéal teibí sprioc na foghlama, féadfaidh sé a bheith úsáideach do go leor páistí taithí a fháil ar fhoghlaim ag an leibhéal nithiúil agus an leibhéal léiritheach go comhuaineach. Do pháistí eile, féadfaidh sé a bheith úsáideach taithí a fháil ar shraith foghlama droim ar ais. Mar shampla, féadfaidh páiste a bhfuil deacracht aige leis an gcéim theibí tairbhe a bhaint as fíis nó léirithe d'aghaidh an chloig. Cuirfidh úsáid fíorchloig (analogach) breis tacaíochta agus cabhrach ar fáil le haghaidh tuiscint níos doimhne ar an scil dheacair seo. San aois dhigiteach seo, is rogha réalaíoch é an chéim nithiúil a mhalartú le **clog fíorúil** (ar líne, aip, Clár Bán Idirghníomhach) agus is fiú é a mheas in idirghabháil teagaisc agus foghlama.

Comhthéacsanna bríocha don fhoghlaim

Tá **eispéiris phearsanta an pháiste** lárnach i bhforbairt a thuisceana coincheapúla ar am. Cuirfidh úsáid na n-eispéireas seo ar scoil agus sa bhaile ar chumas an pháiste tosú ag cur imeachtaí a bhfuil cur amach aige orthu ina shaol in ord m.sh. *Scuabaim m'fhiacla i ndiaidh bricfeasta agus sula dtéim ar scoil.* Tacóidh comparáid idir fad eispéireas laethúil ar fhaid dhifriúla le forbairt choincheap an ama chaite.

Nasc baile / scoile

Slí éifeachtach foghlaim faoi am agus gnóthachtáil gach páiste a mhéadú iad **tagairtí neamhfhoirmiúla don am** a áireamh le linn an lae, sa bhaile agus ar scoil araon ar bhonn laethúil. Nuair a dhéanann múinteoirí agus tuismitheoirí cur síos ar am imeachta, éiríonn an páiste feasach ar amanna éagsúla ina shaol laethúil m. sh. *Chuamar ag snámh inné, Bíonn Corpoideachas ar an Máirt, Breithlá Tom atá ann amárach.* Forbairt ar an gcéim seo is ea am imeachta agus/nó a fhad a chur san áireamh m. sh. ithimid ár lón ag a 1 a chlog, bíonn deich nóiméad againn chun súgradh ag Am Sosa srl. Ar an mbealach seo, tosaíonn an páiste ag déanamh ceangail idir amanna áirithe agus tosaíonn sé ag baint céille as na hamanna agus as na himeachtaí seo.

Cuireann imirt **cluichí matamaitice** sa bhaile agus ar scoil deiseanna spráúla agus mealltacha ar fáil chun teanga an ama a fhoghlaim agus chun scileanna ama a úsáid sa saol laethúil – bíonn éifeacht ar leith le húsáid cluichí atá ábhartha do na torthaí foghlama reatha. Slí an-phraiticiúil eile coincheap an ama a theagasc ná scéalta a bhaineann le ham a léamh leis an bpáiste.